

Nr 10.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av samma lag; given Stockholms slott den 14 december 1951.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av samma lag.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av samma lag.

Härigenom förordnas, dels att 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels ock att lagen, vilken enligt lag den 13 maj 1949 (nr 200) gäller till och med den 31 december 1952, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1955.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

2 §.

Patentansökningar och — — — — — bestämmer (granskningsmyndigheten).

Finner granskningsmyndigheten uppfinning som i 1 § sägs vara av sådan betydelse för försvaret att den alltjämt bör hemlighållas, skall den utan dröjsmål meddela beslut där- om. Föreligger ej sådant beslut inom *en månad* efter det så beskaffade ansökningshandlingar inkommit till patentmyndigheten att ansökningens föremål tydligt framgår därav, vare förbud varom stadgas i 1 § ej där- efter gällande med avseende å upp- finningen.

Finner granskningsmyndigheten uppfinning som i 1 § sägs vara av sådan betydelse för försvaret att den alltjämt bör hemlighållas, skall den utan dröjsmål meddela beslut där- om. Föreligger ej sådant beslut inom *två månader* efter det så beskaffade ansökningshandlingar inkommit till patentmyndigheten att ansökningens föremål tydligt framgår därav, vare förbud varom stadgas i 1 § ej där- efter gällande med avseende å upp- finningen.

4 §.

4 §.

Har staten icke inom tre månader efter det granskningsmyndigheten enligt 2 eller 3 § meddelat beslut om fortsatt hemlighållande av uppfin- ning genom beslut om expropriation eller annorledes förvärvat all rätt till

Har staten icke inom tre månader efter det granskningsmyndigheten enligt 2 eller 3 § meddelat beslut om fortsatt hemlighållande av uppfin- ning genom beslut om expropriation eller annorledes förvärvat all rätt till

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

uppfinningen, upphör förbudet att gälla vid utgången av denna tid. Konungen äger dock, om det av särskilda omständigheter finnes påkallat, dessförinnan besluta om förlängning av tiden med högst *fyra* månader.

uppfinningen, upphör förbudet att gälla vid utgången av denna tid. Konungen äger dock, om det av särskilda omständigheter finnes påkallat, dessförinnan besluta om förlängning av tiden med högst *tre* månader.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1952. Med avseende å uppfinning, rörande vilken ansökningshandlingar inkommit till patentmyndigheten före nämnda dag, skall dock äldre lag gälla.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 december 1951.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *vissa ändringar i lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av nämnda lag*. Föredraganden anför följande.

Sedan 1946 års riksdag bifallit av Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, utfärdade Kungl. Maj:t den 29 november 1946 lag i ämnet (nr 722), i det följande benämnd försvarsuppfinningslagen. I lagen, som ursprungligen gällde till och med den 31 december 1949 men vars giltighetstid genom lag den 13 maj 1949 (nr 200) förlängts till och med den 31 december 1952, ha icke vidtagits några ändringar under dess hittillsvarande bestånd.

Lagen innehåller bestämmelser om förbud mot uppfinnings offentliggörande (1—6 §§), om expropriation (7 §), om hemliga patent (8 och 9 §§) och om ersättning (10 §). Därjämte innehåller lagen i 11—14 §§ vissa särskilda bestämmelser.

I lagens 2 § stadgas, att patentansökningar och därtill hörande handlingar skola av patentmyndigheten för granskning beträffande uppfinningarnas betydelse för rikets försvar hållas tillgängliga för myndighet som Konungen bestämmer (granskningsmyndigheten) samt att, om denna myndighet finner uppfinning som avses i lagens 1 § vara av sådan betydelse för försvaret att den bör hemlighållas, myndigheten utan dröjsmål skall meddela beslut därom. Vidare stadgas i 2 § att, om beslut ej föreligger inom en månad från det så beskaffade ansökningshandlingar inkommit till patentmyndigheten att ansökningens föremål tydligt framgår därav, förbud som med stöd av 1 § meddelats mot att offentliggöra eller eljest yppa uppfinningen därefter ej är gällande. Därest staten icke inom tre månader efter det granskningsmyndigheten enligt 2 eller 3 § meddelat beslut om fortsatt hemlighållande av uppfinning förvärvat all rätt till uppfinningen, upphör förbudet att gälla

vid utgången av denna tid; dock äger Kungl. Maj:t i vissa särskilda fall dessförinnan besluta om förlängning av tiden med högst fyra månader (4 §).

Enligt kungörelse den 6 december 1946 (nr 764) skall en särskild nämnd (granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.) vara granskningsmyndighet enligt lagen.

I skrivelse den 18 oktober 1951 har *granskningsnämnden* lämnat följande upplysningar om nämndens verksamhet under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1951:

Antalet granskade ärenden utgör 536. Ingivna framställningar om tillstånd till yppande av uppfinning, vilka uppgått till 5, ha samtliga bifallits. I 39 fall har nämnden funnit anledning att besluta om uppfinnings hemlighållande och i 30 fall med stöd av 8 § i lagen tillstyrkt framställning från vederbörande statsmyndighet, att 7 § förordningen angående patent ej skulle tillämpas å ifrågavarande ansökningar, d. v. s. att ansökningarna icke skulle kungöras. Patentansökningar, som ingivits eller övertagits av statsmyndighet, ha resulterat i beviljandet av 16 hemliga patent. I 14 fall har nämnden funnit hemlighållandet av sådant patent ej längre erforderligt och underställt frågan Kungl. Maj:ts prövning.

Granskningsnämnden har i sin skrivelse därjämte anfört, att nämnden för sin del funne de skäl, som föranlett lagens utfärdande, äga giltighet jämväl efter 1952 års utgång. Det heter i skrivelsen vidare:

Enligt 2 § i 1946 års lag skall nämndens beslut om hemlighållande av en patentsökt uppfinning föreligga inom en månad efter det så beskaffade ansökningshandlingar inkommit till patentmyndigheten, att ansökningens föremål därav tydligt framgår. Då ansökningarna ur förevarande synpunkt måste underkastas förberedande granskning av någon av nämndens sakkunniga under samråd med vederbörande statliga myndighet, blir den tid, inom vilken nämnden sålunda har att taga ställning till frågan om en patentsökt uppfinnings hemlighållande, ej sällan alltför knapp. Nämnden anser sig därför böra föreslå sådan ändring av 2 §, att sagda tid utsträcker till två månader.

Då det icke torde vara lämpligt att förlänga den sammanlagda tid, under vilken en uppfinning enligt lagen kan hemlighållas, ifrågasätter nämnden, huruvida icke den tid av fyra månader, med vilken Konungen enligt 4 § i lagen äger förlänga hemlighållandet, skulle kunna minskas till tre månader.

Yttranden över granskningsnämndens skrivelse ha efter remiss avgivits av överbefälhavaren, krigsmaterielverket, patent- och registreringsverket samt Sveriges industriförbund.

I samtliga yttranden tillstyrkes granskningsnämndens förslag om förlängning av 1946 års lag. *Patent- och registreringsverket* föreslår, att lagens giltighetstid förlänges för treårsperioden 1953—1955.

Det av granskningsnämnden framlagda ändringsförslaget beträffande lagens 2 § tillstyrkes av remissinstanserna. *Patent- och registreringsverket* anför, att ändringen finge anses berättigad och ej torde komma att vålla nämnvärd olägenhet för patentverkets arbete. Vid genomförande av förslaget borde dock den tid, med vilken Kungl. Maj:t enligt 4 § i lagen äger förlänga hemlighållandet, minskas från fyra till tre månader, såsom gransknings-

nämnden ifrågasatt. Med hänsyn till de patentsökande finge det nämligen anses angeläget, att det icke skedde någon ökning i den sammanlagda tid av åtta månader, under vilken hemlighållande kan föreskrivas beträffande uppfinning, till vilken staten icke förvärvat all rätt. Även *industriförbundet* tillstyrker en jämkning av båda de berörda fristerna. *Krigsmaterielverket*, som i ärendet samrått med försvarsgrensförvaltningarna och försvarets forskningsanstalt, återger ett uttalande av forskningsanstalten, enligt vilket en förlängning av tidsfristen enligt 2 § från en till två månader skulle högst avsevärt nedbringa antalet ansökningar om fristförlängning och i övrigt underlätta arbetet för såväl granskningsnämnden som vederbörande statliga myndigheter. Däremot ansluter sig krigsmaterielverket till en av flygförvaltningen uttalad mening, att det skulle vara väl motiverat att förlänga den sammanlagda tid, under vilken en uppfinning skall kunna hemlighållas, från åtta till nio månader. Verket åberopar i detta hänseende de svårigheter, som visat sig föreligga redan med de nuvarande fristerna vid handläggning av ifrågavarande ärenden, vilka för försvarets vidkommande ofta rörde ett flertal myndigheters gemensamma intressen.

Departementschefen. Av granskningsnämndens skrivelse och yttrandena i ärendet framgår, att behov av försvarsuppfinningslagens förlängning föreligger. På grund härav vill jag förorda, att lagens giltighetstid förlänges med tre år.

Enligt försvarsuppfinningslagen åligger det granskningsmyndigheten att, om patent sökes å krigsmaterieluppfinning, senast inom en månad från det fullständiga ansökningshandlingar inkommit till patentmyndigheten besluta, huruvida uppfinningen i fortsättningen skall hemlighållas (2 § andra stycket). Har beslut om fortsatt hemlighållande ej meddelats inom denna tid, upphör förbudet. Detsamma gäller enligt 4 § första punkten, om ej staten inom tre månader från beslutet förvärvat all rätt till uppfinningen. Sistnämnda tidsfrist kan dock enligt andra punkten i sistnämnda paragraf av Kungl. Maj:t förlängas med ytterligare fyra månader, om det av särskilda omständigheter finnes påkallat. Den sammanlagda tid, under vilken frågan om statens förvärv av uppfinningsrätten kan hållas svävande, är alltså åtta månader. Med hänsyn till den enskildes starka intresse av att så snart som möjligt kunna disponera över uppfinningen anser jag det icke lämpligt att ytterligare utsträcka sistnämnda tid. Däremot är jag benägen att biträda granskningsnämndens, av en lång praktisk erfarenhet dikterade och i alla remissyttrandena tillstyrkta förslag att utsträcka tidsfristen i 2 § andra stycket från en månad till två månader. Av vad jag förut sagt följer, att denna ändring bör föranleda en sänkning av den i 4 § andra punkten angivna fristen från fyra månader till tre månader.

Av praktiska skäl torde det vara lämpligt att låta lagändringarna träda i kraft den 1 juni 1952. Med avseende å uppfinning, rörande vilken ansökningshandlingar — om ock ej fullständiga — ingivits till patentmyndigheten före nämnda dag, synes dock äldre lag böra gälla.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av samma lag.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Lars Nordvall.

¹ Denna bilaga, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 13 december 1951.

Närvarande:

justitieråden EKBERG,
STRANDBERG,
LJUNGGREN,
regeringsrådet BJÖRKHOLM.

Enligt lagrådet den 12 december 1951 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 7 december 1951, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till

lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av samma lag.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet S. Dennemark.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 december 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 13 december 1951 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 7 december 1951 remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, så ock om fortsatt giltighet av samma lag.*

Med förmälan, att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran, hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
K. G. Grönhagen.